

Cirkulärnr: 1996:126
Diariernr: 1996/2401
P-cirknr: 1996-2:36
Nyckelord: AD
Handläggare: Anna Lind
Sektion/Enhet: Förhandlingssektionen
Datum: 1996-09-10
Mottagare: Kommunstyrelsen
Personalfrågor
Rubrik: Arbetsdomstolens domar 55, 82 och 85/96 om sexuella trakasserier mot elever i det allmänna skolväsendet
Bilagor: AD domar nr 55, 82 och 85/96

Personalpolitik: 1996-2:36

Nyckelord: AD

Förhandlingssektionen
Anna Lind

1996-09-10

Kommunstyrelsen
Personalfrågor

Arbetsdomstolens domar 55, 82 och 85/96 om sexuella trakasserier mot elever i det allmänna skolväsendet

Arbetsdomstolen har under våren meddelat dom i tre ärenden som samtliga gällde avskedande av arbetstagare, där arbetsgivaren helt eller delvis åberopat sexuella trakasserier mot kvinnliga elever. Två av domarna gällde förhållandena i en grundskola i Bollnäs kommun, nr 55 och 85. Den tredje gällde en idrottslärares förhållningssätt gentemot kvinnliga elever i en gymnasieskola i Danderyds kommun. I det sistnämnda målet var de åberopade sexuella trakasserier endast en del av grunden för arbetsgivarens beslut att avskeda. Här fanns även inslag av annan misskötsamhet.

Endast i ett av fallen ansåg AD att saklig grund för avsked förelåg.

Tvisterna - bakgrunden - omständigheter som åberopats.

Samtliga mål gällde tvister om avskedande. I det första målet - nr 55/96 åberopade kommunen, som grund för avskedandet ett flertal händelser under läsåret 94/95. Kommunens uppfattning var att händelserna innefattat sexuella trakasserier mot kvinnliga elever. De påstådda trakasserier hade sammanfattningsvis bestått av

- kränkande sexuella anspelningar inför elever i form av blickar, gester och tilltalsord
- kränkande fysisk beröring av sexuellt slag mot kvinnliga elever
- kränkande kommentarer med sexuell anstrykning om utseende och klädsel riktade mot kvinnliga elever

- uttalande av sk. runda ord inför elever
- nedsättande och kränkande skämt om det kvinnliga könet.

Trakasserierna hade polisanmälts, och prövats i straffrättslig process. Läraren frikändes i brottmålet. Kommunen fullföljde dock avskedandet.

I det andra målet, nr 82/96 åberopade arbetsgivaren som grund för sitt avskedande av en idrottslärare att läraren på olika sätt misskött sin tjänst. Misskötsamheten bestod dels i att läraren använt grovt kränkande sätt, med sexuella anspelningar gentemot elever och arbetskamrater, dels i ett respektlöst och illojalt beteende mot skolans rektor.

I det tredje målet, nr 85/96 gällde frågan avskedande av en syokonsulent som skulle ha utsatt kvinnliga elever för sexuella trakasserier av allvarligt slag. Trakasserierna hade bestått i

- kränkande förslag med sexuellt innehåll till kvinnliga elever
- kränkande sexuella anspelningar inför elever i form av blickar, gester och tilltalsord
- uttalande av sk. runda ord inför elever
- nedsättande och kränkande skämt om det kvinnliga könet.

Polisanmälan hade gjorts, åtal väckts och vid prövning i tingsrätt befanns syokonsulenten skyldig till sexuellt ofredande. Tingsrättsdomen överklagades och hade inte vunnit laga kraft när kommunen verkställde avskedandet.

I samtliga fall åberopades omfattande bevisning, såväl skriftlig som muntlig.

Arbetsdomstolens prövning

Mål nr 55/96

AD fann det vara styrkt att läraren vid tre tillfällen fällt anstötliga yttranden till två kvinnliga elever. Beträffande övriga åberopade händelser, bortemot ett tiotal, underkändes kommunens bevisning. I fråga om de styrkta händelserna påpekade domstolen att läraren visserligen uppträtt olämpligt och omdömeslöst, men att detta inte kunde anses vara så grovt att saklig grund för avsked förelåg. Kommunen borde i det läge man befann sig istället givit läraren möjlighet att rätta sitt beteende

Mål nr 82/96

Prövningen i det andra målet kom till stor del att kretsa kring kommunens utredning i tvisten och den bevisning som kommunen företedde domstolen. Som framgår av domskälen menar domstolen att det brister på flera väsentliga punkter i dessa delar. När det gäller de påstådda sexuella trakasserierna gentemot eleverna påpekar domstolen exempelvis att en svaghet i kommunens bevisning på denna punkt är att den genomgående bygger på andrahandsuppgifter. Med hänvisning framförallt till den bristande bevisningen fastställde AD att saklig grund för avsked inte kunde anses föreligga.

Mål nr 85/96

I det tredje målet kom alltså domstolen till den slutsaten att avskedandet var lagligt grundat. Efter en mycket noggrann genomgång och värdering av framför allt den muntliga bevisningen fann domstolen att kommunen kunnat styrka klandervärda yttranden av arbetstagaren i tre av tio punkter. Dessa yttranden var enligt domstolen av synnerligen anmärkningsvärt slag och riktade sig till kvinnliga elever i de övre tonåren. Yttrandena innehöll kränkande förslag med sexuellt innehåll. Två av de åberopade och styrkta punkterna sammanföll dessutom med de åtalspunkter som tingsrätten godkände som grund för sin dom om sexuellt ofredande.

I de två fall där saklig grund för avsked inte ansågs föreligga vägrade kommunerna enligt 39 § LAS att rätta sig efter domstolens utslag. Vad avsåg Bollnäs innebar detta att kommunen hade att betala ett skadestånd till arbetstagaren. Detta bestämdes i enlighet med 39 § LAS till 32 månadslöner.

Kommentar

Två viktiga slutsatser kan enligt vår uppfattning dras av de redovisade domarna.

För det första måste den bevisning kommunen åberopar vara stark och tydlig. Framförallt får man räkna med att domstolen i mycket begränsad omfattning fäster avseende vid vittnesmål i andra hand. En fördel är att kunna förfoga över sidobevisning i form av skriftlig dokumentation och vittnen som helt eller i vart fall delvis kan styrka vad en annan person uppger sig ha sett eller hört.

För det andra måste, när det gäller sexuella trakasserier, dessa vara tillräckligt allvarligt slag för att ensamt kunna ligga till grund för ett avskedande. Huruvida de måste upp till och överskrida gränsen för sexuellt ofredande enligt bestämmelserna i brottsbalken är osäkert. Säkert är att de måste vara av sådan karaktär att trakasserierna bedöms som kränkande och oursäktliga. De båda Bollnäsfallen uppvisade stora likheter, i det ena fallet förelåg saklig grund, i det andra inte. Trots att AD fann det styrkt att de åberopade sexuella trakasserier till viss del faktiskt förelegat, i båda fallen, gavs olika utslag. Avgörande var således graden av ofredande som respektive arbetstagare gjort sig skyldig till. Den omständighet att arbetsgivaren givit arbetstagaren möjlighet att rätta sitt beteende kommer också att få betydelse. I vart fall när de sexuella trakasserier kan anses bestå i omdömeslöshet och vara lindriga.

Även om det i enskilda ärenden är svårt att visa att ett otillbörligt beteende varit av sådan art att det utgjort saklig grund för uppsägning, ligger det i

kommunens skyldighet, både i egenskap av verksamhetsansvarig och arbetsgivare att agera på ett bestämt och ändamålsenligt sätt.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Förhandlingssektionen

Markus Gustafsson

Anna Lind

Bilagor

AD domar nr 55, 82 och 85/96